

Grundlove i forskjellige Stater; men jeg glemte at anføre et, som ligger os nærmest. Just en saadan Bestemmelse er gjældende for en anden Deel af Riget, den findes i den slesvigske Forfatningslov. Man har heller ikke villet indrømme Folketirken nogen særlig Stilling, hvor til Grundloven giver den Afkomst; man vil have den indregistreret under Finantsloven, stillet lige med andre Instituter, som Seminariefonden, Blindeinstituttet og Døvstummeinstituttet, saa at der vil kunne træffes anden Anvendelse af de kirkelige Midler paa Grund af Forslag, stillede til Finantsloven. Endelig har man ikke villet høre Noget om en Foranstaltning, sigtende til at betrygge den fremtidige Anvendelse af Kirkes Midler udover dette Lovudkast ved et faststaaende Organ, som var uafhængigt af de værlende Ministerier. Skulde nu Folketirken indtage i Fremtiden en Stilling som den, der her er antydet, saa lidet selvstændig og saa lidet betrygget med Hensyn til Anvendelsen af de kirkelige Midler, da tilstaaer jeg, at Grundlovens Ord i § 80 vilde for mig staae noget ironisk.

Men foruden hvad her er erindret, er min personlige Stilling til Lovudkastet saaledes betegnet i Slutningen af Betænkningen, at jeg „ikke kan finde det foreneligt med Grundlovens utvetylige Bestemmelse angaaende Ordningen af Folketirkens Forfatning ved Lov, naar Lovgivningsmagten, istedetfor at arbejde paa Fyldestgjørelse af Grundlovens Tilfagn, benytter Tiden, da Kirken endnu staaer uden noget forfatningsmæssigt Organ overfor de politiske Repræsentationer, til at fremme et Lovarbejde, som foregriber Fremtiden ved endelig Ordning af Anvendelsen af de kirkelige Midler“. Hvad jeg her har at sige, gaaer ud paa en personlig Selvforsørgdigjørelse, og det skulde gjøre mig ondt, om jeg dertil skulde behøve at bruge mange Ord. Det har naturligviis været mig en Tilfredsstillelse ved Sagens første Behandling at høre af den høitærede Minister, at „hele min Opfattelse af vor kirkelige Udvikling berettiger mig til ikke at gaae ind paa Loven i den Skikkelse, hvori den foreligger“ (S. 190), og jeg tør haabe, at der ogsaa her i Thinget vil være ikke faa Medlemmer, der ville lade mig vederfares samme Ret. Jeg har længe nok deelta-

get i det offentlige Rigs Forhandlinger for at vide, at man ikke kommer nogen Vei ved at holde stift og ubevægeligt paa sit Eget; den Kunst at søie sig og bøie sig lærer snart, og den er ikke vanskelig at udøve. Men man kan ogsaa blive ført til et Punkt, hvor det gjælder Principerne om Ret og Ikke-Ret. Her hører Elasticiteten op at være en priselig Egenskab, og det hører til god Consequents, at Gjerning svarer til Ordet; heri har den høitærede Minister givet mig Ret; men han har forklaret min Stilling til Loven som grundet i „en væsentlig principiel Forskjel“ mellem den høitærede Minister og mig. Jeg tilstaaer, at jeg har hidtil levet i den behagelige Tro, at vi, hvad Principerne angaaer, være enige. Den ærede Minister har saa ofte udtalt disse Principer, at man ikke kan være i Uvisshed derom, han har udtalt, selv under denne Sags Behandling, at „Folketirken er berettiget til at forbre og til at erholde en Forfatning“. Det er det første Princip, og deri er jeg aldeles enig. Fremdeles har han oftere, senest i Marts Maaned forrige Aar, udtalt som Princip, at „Grundlovens Ord ere en Hindring for at foretage gennemgribende Forandringer, der berøre de kirkelige Spørgsmaal, førend en Forfatning for Kirken er bragt tilveie“. Det er et andet Princip, og heri er jeg ligeledes enig. Hvorledes da Forskjellen mellem den ærede Minister og mig skal kunne betegnes som „en principiel“, forstaaer jeg ikke. Det forekommer mig, at Forskjellen reducerer sig til at være en Forskjel med Hensyn til Anvendelsen af de selvsamme Principer, og Forholdet stiller sig da for mig saaledes, at jeg holder fast ved det af den ærede Minister selv opstillede Princip, medens han derimod bøier af fra dette Princip. Dette synes ogsaa den høitærede Minister selv at indrømme, naar han paa samme Sted har anført, at „hele hans Operationsplan maatte forandres derved, at han ikke ifjor satte de Love igjennem, som han ønskede at faae gennemførte.“ Men det forekommer mig da atter, at forskjellige Operationsplaner dog maae gaae i den samme Hovedretning. Det var en Forandring i Operationsplanen, da den ærede Minister ved at fremlægge Lovforslaget om Menighedsraadene